

Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi*

Tayfun Doğan**
Bayram Çetin***

Özet

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Temel araştırma beklentisi yüksek sosyal zekanın düşük depresyon düzeyiyle ilişkili olacağı yönündedir. Ayrıca sosyal zekanın alt boyutlarından olan sosyal bilgi süreci, sosyal beceriler ve sosyal farkındalık ve depresyon düzeyi arasında negatif bir korelasyon olacağı yönündedir. Araştırma için iki ölçme aracı kullanılmıştır: Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ; Silvera, et al., 2001) ve Beck Depresyon Envanteri (BDI; Beck, et al., 1961). Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenimlerine devam eden 520 (287 kız ve 233 erkek) öğrenci çalışmaya katılmıştır. Verilerin analizi tek yönlü varyans analizi ve t testiyle yapılmıştır. Tesadüfi yöntemle seçilen öğrenciler sosyal zeka puanlarına göre düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Araştırma sonuçları göstermiştir ki sosyal zeka ve alt ölçeklerinden sosyal beceriler ve sosyal farkındalık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunurken sosyal bilgi süreci alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Son olarak araştırmanın sınırlılıkları ve yapılacak diğer araştırmalar için öneriler tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Zeka, Sosyal Beceri, Depresyon, Sosyal Farkındalık, Sosyal Bilgi Süreci

* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan yüksek lisans tezinin bir kısmından özetlenerek hazırlanmıştır. 27th International Conference of The Stress and Anxiety Research Society (STAR)'de bildiri olarak sunulmuştur. Girit- Yunanistan, 13-15 Temmuz 2006.

**Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, dogantayfun@superonline.com

***Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, bcetin@sakarya.edu.tr

The investigation of relationship between social intelligence, depression and some variables at university students

Tayfun Doğan**, Bayram etin***

Abstract

This study investigated the relationships between university students' social intelligence and their levels of depression. The basic research assumption was that high social intelligence would be in an interaction with low depression. It was expected that there would be negative correlation between subscales of Social Intelligence Scale: social skills, social information processing and social awareness. Two measures were used for this study. Tromso Social Intelligence Scale (TSIS; Silvera, et al., 2001) and Beck Depression Inventory (BDI; Beck, et al., 1961). 520 university students (287 female and 233 male) from Sakarya University/Turkey took the social intelligence scale and depression inventory. One way ANOVA and correlation were used to statistically evaluate the data. According to the procedure randomly chosen university students were divided into three social intelligence groups as high, medium and low by using the scores of Tromso Social Intelligence Scale. The research findings showed some significant relations between social intelligence and level of depression. Also some significant correlations were found between Social Skills and Social Awareness but no statistically significant interactions were observed among the Social Information Processing and level of depression. Finally, the limitations of the present study and the implications for future researches are discussed.

Key Words: Social Intelligence, Social Skills, Depression, Social Awareness, Social Information Process

1. GİRİŞ

Zeka ile ilgili ilk tanımlar incelendiğinde zekanın çevreye uyum yeteneği olarak tanımlandığı görülmektedir (Daniel, 1997). Bu tanımda kastedilen çevre kavramının içerisine insanlar ve onlarla olan ilişkiler de girmektedir. Dolayısıyla aslında farkında olmadan zeka ile ilgili ilk tanımlarda da sosyal zeka kavramına değinilmiştir. Belirgin olarak ise sosyal zeka kavramı ilk kez 1920’de Thorndike’in zekayı, sosyal zeka, mekanik zeka ve soyut zeka olarak tanımlamasıyla gündeme gelmiştir. Sosyal zeka konusu zaman zaman unutulmuş, zaman zaman büyük ilgi çekmiştir. 1920’li yıllardan beri yapılan çalışmalara rağmen sosyal zeka kavramı konusunda bir mutabakata varılamamıştır. Sosyal zekanın tanımlanması, ölçülmesi, genel zeka ile olan ilişkisi ve hangi alt boyutları içerdiği ile ilgili problemler konusundaki tartışmalar hala devam etmektedir (Somazo,1990).

Sosyal zeka kavramının ortaya çıktığı ilk yıllardaki çalışmalar incelendiğinde Thorndike (1920) sosyal zekayı 1. insanları anlama ve idare etme yeteneği 2. insan ilişkilerinde ustaca davranma yeteneği olarak tanımlamıştır. Bu tanım bilişsel bir unsur olan “anlama” ile davranışsal bir unsur olan “idare etme” (menage) ve akıllıca davranma arasındaki farklılıklara dikkat çekmiştir. Daha sonraki çalışmalarda hep bu tanımın temel alınarak sosyal zeka ile ilgili tanımlar yapıldığı görülmektedir (Kosmitzki and John, 1993).

Moss ve Hunt (1927) sosyal zekayı “insanlarla geçinebilme ve anlaşma becerisi olarak tanımlamıştır. Strang (1930) ise sosyal zekayı insanlarla anlaşabilme becerisi olarak tanımlamış ve sosyal zekanın iki boyutu olduğunu belirtmiştir: 1.bilgi (insanlar hakkındaki bilgi) 2. fonksiyon (sosyal zekanın pratiği). Vernon (1933) tanımı biraz daha genişletmiş ve sosyal zekanın, insanlarla geçinebilme yeteneği, insan ilişkilerinde rahatlık, sosyal konularda bilgi, başkalarının özelliklerini veya durumlarını anlayabilmenin yanında başkalarından veya bir gruptan gelen uyarıcıya da duyarlılığı içerdiğini belirtmiştir. Wedeck (1947) sosyal zekayı insanların duygularını, ruh hallerini ve güdülerini doğru olarak değerlendirme olarak tanımlamıştır. Weschler (1958) ise sosyal zekayı bağımsız bir yapı olarak değil, genel zekanın sosyal durumlara uygulanması ve sosyal ortamlarda kullanılması olarak belirtmişti (Akt. Somazo, 1990)

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Gardner (1983) çoklu zeka kuramında kişilerarası zeka terimini bir bireyin diğer insanların ruh hallerini, huylarını, güdülerini ve diğer arzularını uygun bir şekilde ayırt edebilmesi ve onlara cevap verebilme kapasitesi olarak açıklamıştır.

Sosyal zeka ile ilgili tanımlardaki belirsizlik ve zorluk, sosyal zekanın genel zekadaki sözel akıl yürütme becerisinden ayrılmasının zor oluşundan kaynaklanmaktadır. Sosyal zekanın genel zekadan bağımsız bir yapısı olup olmadığı konusunda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bu düşünceye göre genel zekası yüksek olan bireyler insanların davranış, düşünce ve duygularındaki ipuçlarını iyi değerlendirerek bunu performanslarına yansıtmaktadırlar.

Walker ve foley (1973)'e göre sosyal zeka şöyle tanımlanmıştır:

- İnsanlarla ilgilenme yeteneği.
- Başkalarının duygu, düşünce ve niyetlerini anlama yeteneği.
- Bireylerin duygu, mizaç ve motivasyonlarıyla ilgili doğru bir şekilde yargıda bulunma (çıkarsama) yeteneği.)

Marlowe (1986) da sosyal zekanın birbirleriyle ilişkili ama kısmen de farklı 5 tanımı olduğunu söylemektedir:

- Organizmanın hedef geliştirme ve hedefe yönelik etkinlik gösterme yetenekliliği (motivasyonel tanım)
- Bireyin kişisel yeterlik ve başarı beklentisi (kendine yeterlik)
- Olumlu pekiştireç getirecek eylemlerde bulunma becerisi
- Sosyal açıdan yararlı davranışları yerine getirmede etkililik (performansa yoğunlaşan tanım)
- Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal işlev görme örüntülerinde ortaya çıkan kişilik özelliği.

Cantor ve Kihlstrom (1989) ise konuya daha farklı bir bakış açısı getirmişlerdir. “Sosyal zeka kuramı” sosyal zekayı “zeka” (intelligence) olarak değil , “zeki” (intelligent) kavramından yola çıkarak kişilik özelliği olarak ele alınan bir kuramdır. Onlara göre sosyal zeka herhangi bir biliş yapısını ya da süreçlerini içermez. Onlar sosyal zekayı sosyal yaşamdaki işlerde uyumlu ve onlara odaklı ve işlevsel bilgi bilgi olarak tanımlarlar. Sosyal zeka; kendini, diğerlerini ve sosyal durumları anlamaktır. Aynı zamanda etki oluşumu, düzensiz tavır ve

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

diğer sosyal yargı ve çıkarımları içeren bütün kurallar sosyal zeka alanına girer. Ayrıca amaç belirleme, planlama, gözetleme ve sosyal eylem formlarının değerlendirilmesinde de kullanılan üstbiliş, sosyal zekanın önemli bir parçasını teşkil etmektedir (Kaukiainen, 1999:82). Problemlerini formüle ederken insanlar sosyal zekalarının dağarcıklarından yararlanırlar. Sosyal zekanın düzeni ve içeriği kişiye özgü olan birçok şeyi içerir. Böylelikle , sosyal zeka kişiliğin bilişsel temelini oluşturur.” demektedirler.

Cantor ve Kihlstrom (1985) sosyal zekanın tanımından çok kişilik özelliği olarak görülmesinin sonucu olarak işleyişine ağırlık vermektedirler. Onlara göre bireyin sosyal davranışlarındaki ustalıkları bireylerin zihinlerindeki bilgilerden ileri gelmektedir. Bu yönüyle, sosyal zeka kuramı bilişsel ağırlıklı bir kuramdır. Bireyler sosyal ortamlarda bu bilgilerini kullanarak “ustaca” davranışlarda bulunabilmektedirler. Kısaca, Cantor ve Kihlstrom’un sosyal zekası öğrenilebilmektedir, öğrenilen bir kişisel niteliktir (Akt. Bacanlı, 1999).

Sosyal zekanın tanımlanmasındaki anlaşmazlıklar psikologların hangi bireysel farklılıkların sosyal zeka başlığı altında toplanması gerektiğinde kararsız olmalarından da kaynaklanmaktadır. Sosyal zekanın olası pek çok anlamı vardır. Genellikle literatürde yer alan yorumlarda sosyal zeka üç kritere göre tanımlanmaktadır. İlk kriter biraz sınırlıdır ve özellikle sosyal bilginin şifresini çözmek olarak tanımlanır. Bu perspektiften de ele alındığında sosyal zeka, sözlü olmayan davranışları yorumlayabilme ya da doğru sosyal çıkarımlar yapabilme yeteneği gibi becerilerle örneklendirilebilir. Rol alma, kişileri anlayabilme yeteneği, sosyal sezgi ve kişilerin birbirlerinin sorunlarından haberdar olmaları tanımlayıcı yapılarıdır. Sosyal zekayı tanımlanmak için kullanılan ikinci kriter, kişinin sosyal performanslarda etkin olması ve onlara uyum göstermesidir. Bu kriterde sosyal zeka davranışsal sonuçlar çerçevesinde tanımlanmaktadır. Ancak yukarıda listelenen beceriler gibi sosyal-bilişsel beceriler bu sonuçlardan önce gelir. Son olarak da bazı sosyal zeka çalışmaları beceri içeriği olan her sosyal ölçümü kapsayarak çok daha geniş bir kriter uygulamıştır. Buna göre sosyal zeka üstü kapalı bir şekilde sosyal zeka testlerinin ölçtüğü şey olarak açıklanmıştır (Ford ve Tisak, 1983).

Sosyal zeka sözlü olmayan kanıtları anlama ve diğerlerinin davranışlarından çıkarım yapma gibi beceriler olarak da karakterize edilir. Rol alma, sosyal algı, sezgi ve kişileri anlama yeteneği belirtme unsurlarıdır. Ayrıca sosyal zeka sosyal performansa adapte olmak olarak da

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

tanımlanmıştır. Bir ebeveyne çocuklarının kaza geçirdiğini söylemek sosyal zeka gerektiren bir duruma örnektir. Sosyal açıdan zeki birisi esnek davranışlar sergiler ve durumlara şartlara göre tavrını değiştirir. Sosyal zeka ayrıca davranış sonuçları kapsamında yani diğerlerinin ihtiyari davranış becerileri, hatta istenilen şekilde yeteneklerine sahip olma olarak da tanımlanabilir (Kaukainen ve diğ., (1999).

1.1 Sosyal Zekanın Boyutları

İlk tanımlarda sosyal zeka tek boyutlu olarak ele alınsa da sonraki tanımlarda sosyal algı ya da sezgi sosyal zekanın temeli olarak vurgulansa da pek çok sosyal zeka tanımı sosyal zekanın akademik zeka gibi çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Sosyal zekanın hangi alt boyutlardan oluştuğu ile ilgili yapılan çalışmalarda tam bir mutabakat olmamasına rağmen yapılan çalışmalar genel olarak birbiriyle örtüşmektedir. Sosyal zeka tanımları incelendiği zaman pek çoğu yapının çok boyutlu bir yapısı olduğunu göstermektedir (Marlowe,1986:52).

Kozmitzki ve John(1993) sosyal zekanın yedi bileşenden oluştuğunu belirtmişlerdir. (1) diğer insanların içsel durumlarını ve ruh hallerini algılama (2) insanlarla ilişki kurmada genel beceri (3) sosyal kurallar ve yaşam hakkında bilgi (4) karmaşık sosyal durumlarda sosyal sezgi ve duyarlılık (5) başkalarını idare etmek için gerekli sosyal teknikleri kullanma (6) başkalarının bakış açısına sahip olma (empati) ve (7) sosyal uyum.

Silberman(2000) sosyal zekayı ve sosyal zekaya sahip bireylerin sahip oldukları özellikleri sekiz boyutta incelemiştir. (1) İnsanları anlama (2) duygu ve düşüncelerini açık bir biçimde ifade edebilme (3) ihtiyaçlarını dile getirme(atılganlık) (4) iletişimde olduğu kişiye geribildirim verme ve ondan geri bildirim alma (5) başkalarını etkileme, motive etme ve ikna etme (6) karmaşık durumlara yaratıcı çözümler getirmek (7) bireysel olarak çalışmak yerine işbirliği içinde çalışmak, iyi bir takım üyesi olmak (8) ilişkiler çıkmaza girdiğinde uygun tutumu sergilemek (Silberman, 2000).

Buzan (2002)'ye göre ise sosyal zeka sekiz faktörden oluşmaktadır: (1) insanları okumak: insanların beden dillerinden sözlü ve sözlü olmayan iletişim verilerinden yararlanarak onları anlamak ve tanımaktır. (2) etkin dinleme becerisine sahip olma (3) sosyal olma (4) başkalarını etkileme (5) sosyal ortamda etkin olma (popülerlik) (6) müzakere, sosyal problem çözme (7) insanları etkileme, ikna (8) hangi sosyal ortamda nasıl davranacağını bilme (Buzan, 2002)

1.2 Sosyal Zekanın Ölçülmesi

Sosyal zeka araştırmalarında en önemli sorun yapının işlevselleştirilmesi ve ölçülmesi ile ilgili olmuştur. Sosyal zekanın ölçülmesindeki bu zorluk onun tam olarak tanımlanamaması, akademik zekayla birlikte değerlendirilmesi ve hangi alt boyutları içerdiği gibi konularda ortaya çıkan belirsizlikten kaynaklanmıştır. Bununla birlikte sosyal zeka ile ilgili herkesin mutabakata vardığı bir ölçek yerine sosyal beceri, empati, kişilerarası ilişkiler, sosyal yeterlik gibi sosyal zeka kapsamı içerisinde bulunan farklı boyutlarda ölçekler geliştirilmiştir.

Literatür incelendiğinde birkaç tip sosyal zeka ölçeği görülmektedir. Birincisi başarı karakteristiği olan ölçekler, bunlar klasik zeka testleriyle eşdeğerde, ölçümü sosyal çerçevede yapan testlerdir. İkincisi kendini değerlendirme (self-report) temelli ölçeklerdir. Kendini değerlendirmede taraf tutma riskiyle beraber kullanılabilir. Üçüncü tip sosyal zeka ölçekleri ise daha çok çocuklar için kullanılan ve çocukların sosyal zekalarının başkaları tarafından (anne, baba, öğretmen vb.) değerlendirildiği testlerdir. Dördüncüsü ise davranışların değerlendirilmesinin esas alındığı testlerdir.

2. DEPRESYON

Depresyon sözcüğünün Latince kökü “depressus” dur; aşağı doğru bastırmak, çekmek, bitkin, kederli, gamlı, cesaretini kırmak, donuklaştırmak, durgunlaştırmak anlamlarına gelir. Depresyon karşılığı Türkçe’de çöküntü ya da çökkünlük olarak kullanılmaktadır (Köknel, 1989).

Depresyon, biyo-psiko-sosyal nedenleri olan bir duygudurum bozukluğudur. Kişinin kendini derin bir keder içinde hissettiği, geleceğe ilişkin kötümser, karamsar düşünceler, geçmişe ilişkin yoğun pişmanlık, suçluluk duyguları ve düşüncelerinin taşındığı, bazen ölüm düşünceleri, bazen ölüm girişimi ve sonuçta ölümün olabildiği uyku, iştah, cinsel istek vb. ilgili fizyolojik bozuklukların olduğu bir hastalıktır (Alper, 1999).

Çökkünlük (depresyon), derin üzüntülü, bazen de hem üzüntülü hem bunaltılı bir duygudurumla birlikte düşünce, konuşma, devinimde ve fizyolojik işlevlerde yavaşlama, durgunlaşma ve bunların yanı sıra değersizlik, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve

düşünceleri ile belirli bir hastalık tablosudur. Bedensel ya da başka bir ruhsal hastalığa bağlı olarak ortaya çıkabileceği gibi tamamen bağımsız olarak da ortaya çıkabilir (Öztürk,2004).

2.1 Depresyonun Belirtileri

Depresyon; duygusal alanda; disfoni, anhedoni, irritabilite, üzüntü, anksiyete, bilişsel alanda; değersizlik, çaresizlik, benlik saygısında azalma, karamsarlık, umutsuzluk, kendini küçük görme, suçluluk duyguları, konuşma ve düşüncede yavaşlama, varsanılar, sanrılar, obsesif, düşünceler, hiponkondriyak uğraşlar, ölüm ve intihar düşünceleri, bellek, dikkat ve konsantrasyon bozuklukları, vejetatif alanda; enerji azlığı, yorgunluk, bitkinlik, güçsüzlük, iştah değişiklikleri, kilo kaybı (nadiren kilo alımı), uyku bozuklukları, ajitasyon, cinsel ilgi ve etkinlikte azalma, kabızlıkta, harekette yavaşlama, somatik yakınmalar, kadınlarda adet düzensizlikleri, sosyal alanda; toplumdan uzaklaşma, sosyal-mesleki işlevlere karşı ilgi kaybı, intihar girişimleri gibi belirtileri içeren bir sendromdur (Tezcan, 2000).

Amerikan Psikiyatri Birliğinin yayınlamış olduğu DSM-IV (1994) (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-Fourth Edition)'te majör depresif sendrom şu şekilde tanımlanmakta ve sınıflandırılmaktadır.

“A. İki haftalık bir dönem sırasında, daha önceki işlevsellik düzeyinde bir değişiklik olması ile birlikte aşağıdaki belirtilerden beşinin(ya da daha fazlasının) bulunmuş olması; semptomlardan en az birinin ya (1) depresif duygu durum ya da (2) ilgi kaybı ya da artık zevk alamama olması gerekir.

1. Ya hastanın kendisinin bildirmesi (örn. kendisini üzgün yada boşlukta hisseder) ya da başkalarının gözlemlemesi (örn. ağlamaklı bir görünüm vardır.) ile belirli hemen her gün yaklaşık gün boyu süren depresif duygu durum. (Not: Çocuklarda ve ergenlerde irritabl duygu durum bulunabilir.)
2. Hemen her gün yaklaşık gün boyu süren tüm etkinliklere karşı ya da bu etkinliklerin çoğuna karşı ilgide belirgin azalma ya da artık bunlardan eskisi gibi zevk alamıyor olma.
3. Perhizde değilken önemli derecede kilo kaybı ya da kilo alımının olması (örn. ayda vücut kilosunun % 5'inden fazlası olmak üzere) ya da hemen hergün iştahın azalmış ya da artmış olması (Not: Çocuklarda beklenen kilo alımının olmaması)
4. Hemen her gün insomnia (uykusuzluk) ya da hipersomnianın (aşırı uyku) olması.
5. Hemen her gün psikomotor ajitasyon ya da retardasyonun olması (sadece huzursuzluk ya da ağırlaştığı duygularının olduğunun bildirilmesi yeterli değildir, bunların başkalarınca da gözleniyor olması gerekir.)

6. Hemen her gün yorgunluk, bitkinlik ya da enerji kaybının olması.
7. Hemen hergün değersizlik aşırı ya da uygun olmayan suçluluk duygularının (sanrısız olabilir) olması (sadece hasta olmaktan dolayı kendini kınama ya da suçluluk duyma olarak değil).
8. Hemen hergün düşünme ya da düşüncelerini belirli bir konu üzerinde yoğunlaştırma yetisinde azalma ya da kararsızlık (ya hastanın kendisi söyler ya da başkaları bunu gözlemiştir).
9. Yineleyen ölüm düşünceleri (sadece ölmekten korkma olarak değil) , özgül bir tasarı kurmaksızın yineleyen intihar etme düşünceleri , intihar girişimi ya da intihar etmek üzere özgül bir tasarının olması.”

3.YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu çalışma, “karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırmada, yüksek, orta ve düşük sosyal zeka puanı alan öğrencilerin depresyon düzeyleri incelenmiş; farklılıklar ayrıca, örneklemin demografik özellikleri (cinsiyet) bakımından da değerlendirilmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2004-2005 öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Fenbilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretimi ve Teknolojileri Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3. ve 4. sınıflarında okuyan yaklaşık 1200 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya 520 (233 erkek/287 kız) öğrenci alınmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Veriler Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ) ve Beck Depresyon Envanteri(BDE) kullanılarak toplanmıştır.

3.3.1 Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ)

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ) (Tromso Social Intelligence Scale-TSIS) Silvera ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ise araştırmacı tarafından yapılmıştır. Sosyal zeka ölçeği, sosyal zeka düzeyini ortaya koymak üzere

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

hazırlanmış 21 maddelik kendini tanımlama (self-report) türünde bir araçtır. TSZÖ sosyal zekayı üç ayrı alanda ölçmektedir. Ayrıca sosyal zeka düzeyini toplam olarak ortaya koymaktadır. Alt ölçekleri şunlardır:

1.Sosyal bilgi süreci (social information processing): Diğer insanların ruh hallerini, duygu ve düşüncelerini anlama, beden dillerini okuma, sözlü ve sözsüz mesajlarının ardındaki gerçekleri görebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Örnek madde: “Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım.”

2.Sosyal beceriler (social skills): Ölçeğin bu alt boyutunda etkin dinleme, atılgan davranışta bulunma, bir ilişkiyi başlatma, sürdürme ve sonlandırma gibi temel iletişim becerileri ölçülmektedir.

Örnek madde: “İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir.”

3.Sosyal farkındalık (social awareness): Ölçeğin sosyal farkındalık alt boyutunda ise ortama, yere ve zamana uygun olarak etkili bir şekilde davranma becerisi ölçülmektedir.

Örnek madde: “Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim.”

Bu alt boyutlardan sosyal bilgi süreci 8, sosyal beceriler 6 ve sosyal farkındalık 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler için beşli likert tipi bir cevaplama anahtarı hazırlanmıştır. Anahtarda en düşük puan 1, en yüksek puan ise 5'tir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 en yüksek puan ise 105'tir. Alt ölçeklerde ise sosyal bilgi alt ölçeğinden en yüksek 40 en düşük 8, sosyal beceriler alt ölçeğinde en yüksek 30 en düşük 6 ve sosyal farkındalık ölçeğinden en yüksek 35 en düşük ise 7 puan alınabilmektedir.

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği'nin güvenilirliği içtutarlılık, testin tekrarı ve test yarılama yöntemleriyle ayrı ayrı hesaplanmıştır.Tromso Sosyal Zeka Ölçeği araştırmacı tarafından 101 üniversite öğrencisine iki hafta ara ile iki kez verilmiş ve testin testin tekrarı yöntemi ile hesaplanan toplam puana ilişkin güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .80 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerde ise Sosyal bilgi alt ölçeğinde .68, sosyal beceriler alt ölçeğinde .81 ve sosyal farkındalık ölçeğinde .95 bulunmuştur. 719 öğrenciye uygulanan Tromso Sosyal Zeka Ölçeği'nin toplam puana ilişkin iç tutarlılık (cronbach alpha) katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklere ilişkin elde edilen iç tutarlılık katsayıları ise .67 ile .85 arasında

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

değişmektedir. 719 öğrenciye uygulanan TSZÖ'nün test yarılama yöntemiyle yapılan güvenilirlik çalışmasında ise ölçeğin tamamı için .75 Güvenirlilik katsayısı bulunmuştur. Alt ölçeklerde ise güvenilirlik katsayıları .71 ile .83 arasında değişmektedir.

3.3.2 TSZÖ'nün Türkiye'de yapılan Geçerlik Çalışmaları

Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinin geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği ve ölçüt geçerliliği yapılmıştır. Bu çalışmada TSZÖ'nün benzer ölçekler geçerliğini saptamak üzere 1982 yılında Özgüven tarafından geliştirilen Hacettepe Kişilik Envanteri Sosyal İlişkiler Alt Ölçeği ve Yüksel (1998) tarafından Türkçeye uyarlanan Sosyal Beceri Envanteri (SBE) kullanılmıştır.

Türkçe Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerine TSZÖ'yi Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) Sosyal İlişkiler Alt Ölçeği birlikte uygulanmıştır. İki ölçekten elde edilen puanlar arasında .41 (n=83) bulunmuştur. TSZÖ'nün alt ölçekleri ile HKE Kişilerarası İlişkiler Alt Ölçeği arasındaki korelasyon katsayıları ise .18 ile .56 arasında değişmektedir.

Türkçe Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Bölümlerinde okuyan 134 öğrenciye TSZÖ'yi ve Sosyal Beceri Envanteri (SBE) birlikte uygulanmıştır. Her iki ölçekten elde edilen puanlar arasında .51 (n=134) bulunmuştur. TSZÖ'nün alt ölçekleri ile SBE arasındaki korelasyon katsayıları ise .05 ile .61 arasında değişmektedir.

3.3.3 Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Beck Depresyon Envanteri, depresyonda görülen, vegetatif, duygusal, bilişsel ve motivasyonel alanlarda ortaya çıkan belirtileri ölçmeye yarayan, 21 maddeden oluşmuş bir kendini değerlendirme türü ölçektir. Ölçeğin amacı, çeşitli tipte depresyon tanılarını, ya da diğer psikiyatrik tanılar arasında bir ayırım yapmak değil, depresyonun derecesini objektif olarak sayılara dökmektir.

Beck depresyon envanterinin Türkçe'ye uyarlanması ve Türkçe formunun geliştirilmesi Hisli (1988) tarafından gerçekleştirilmiştir. Hisli (1988), Beck Depresyon Envanterinin Türk poliklinik hastaları üzerinde geçerlik çalışmasını yapmıştır. % 14'ü nevroz, % 37'si depresyon, % 17'si psikoz ve % 5'i de uyum bozukluğu tanısı almış 63 psikiyatri poliklinik hastasına Beck Depresyon Envanteri ile daha önce Savaşır tarafından Türkiye için standardizasyon çalışması yapılmış olan MMPI kişilik envanterinin Depresyon alt ölçeğini

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

birlikte uygulamıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda Beck Depresyon Envanteri ve MMPI-D alt ölçeği arasındaki korelasyon katsayısı $r = 0.63$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç diğer ülkelerde aynı kriter ile yapılmış birlikte geçerlik çalışmaları ile uyumaktadır. Beck Depresyon Envanteri puan ortalamalarının cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre değişmediği de görülmüştür.

Hisli, (1988) Beck Depresyon Envanterinin Türk üniversite öğrencileri üzerinde geçerlik çalışması da yapmıştır. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan 17–23 yaşları arasında 259 öğrenciye Beck Depresyon Envanteri ve MMPI-D ölçeğini uygulamıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda iki ölçek arası korelasyon katsayısı $r = 0.50$ çıkmıştır. Bu sonucunda yurtdışında aynı kriter ile yapılmış birlikte geçerlik çalışmaları ile uyduğu görülmüştür.

Beck Depresyon Envanterinin Türkiye’de güvenilirlik çalışmaları Tegin ve Hisli tarafından yapılmıştır. Tegin, envanterin 30 hasta ve 40 normal öğrenci üzerinde yarıya bölme yöntemiyle yaptığı güvenilirlik çalışmasında korelasyon katsayılarını hastalarda $r = 0.61$, normal öğrencilerde $r = 0.78$ olarak, 40 normal öğrenci üzerinde test-retest yöntemi ile de korelasyon katsayısını $r = 0.65$ bulmuştur. Hisli, envanterin 259 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında güvenilirlik katsayılarını madde analizi yöntemi ile $r = 0.80$, yarıya bölme yöntemi ile de $r = 0.74$ olarak bulmuştur. (Hisli, 1989)

Beck Depresyon Envanterinde bulunan 21 maddenin her biri 0,1,2,3 ile numaralanmış dört cümleyi içermektedir. “0” numaralı cümle, o maddede belirtilen depresif belirtilerin olmadığını gösterecek şekilde, diğer numaralarla başlayan cümleler ise o belirtinin gittikçe daha yoğun yaşandığını gösterecek şekilde yazılmıştır. Envanterden alınabilecek toplam puan 0-63 arasındadır.

Bu araştırmada 0-9 arası puanlar depresyonsuz , 10-15 arası hafif düzeyde, 16-23 arası orta düzeyde , 24-63 arası ciddi derecede depresyonu göstermektedir.

3.4 Verilerin Analizi

Araştırmada, bağımlı değişken olarak ele alınan sosyal zeka düzeyi ile bağımsız değişken olarak saptanan depresyon düzeyi ve cinsiyet arasındaki bağıntıyı ortaya koyma

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ) ve Beck Depresyon Envanteri (BDE) uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde sosyal zeka düzeyi düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç farklı düzeyde değerlendirilmiştir. Sosyal zeka ile depresyon düzeyleri ve diğer bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere tek yönlü varyans analizi(ANOVA) ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1.1: Öğrencilerin Sosyal Bilgi Süreci Düzeylerine Göre Depresyon Düzeyi Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve N Sayıları

Sosyal Bilgi	N	Ortalama	Std. Sapma
Düşük	115	12,09	8,37
Orta	189	10,90	7,12
Yüksek	114	9,96	7,05
Toplam	418	10,97	7,49

Tablo 1.2 Öğrencilerin Sosyal Bilgi Süreci Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar Arası	261,60	2	130,80	2,35	,097
Grup İçi	23123	415	55,72		
Toplam	23384,60	417			

Tablo 1.1 ve Tablo 1.2 de yüksek orta ve düşük sosyal bilgi süreci düzeyine sahip öğrencilerin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sosyal bilgi süreci düzeyi yüksek olan bireylerin depresyon ortalaması düşükken ($\bar{X}=9,96$) orta düzeyde sosyal bilgi süreci düzeyine sahip bireylerin depresyon düzeyi giderek artmakta ($\bar{X}=10,90$) ve sosyal bilgi süreci düzeyi düşük olan bireylerde ise en yüksek depresyon ortalamasına ($\bar{X}=12,09$) ulaşılmaktadır. Bununla birlikte farklı sosyal bilgi süreci düzeylerine sahip öğrencileri depresyon düzeyleri puanları

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin depresyon düzeyleri ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($f_{0.05;2-415}=2,35$, $p<0.05$).

Tablo 2.1 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Depresyon Düzeyi Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve N Sayıları

Sosyal beceriler	N	Ortalama	Std. Sapma
Düşük	116	14,13	8,69
Orta	200	9,66	5,94
Yüksek	118	9,03	7,07
Toplam	434	10,68	7,36

Tablo 2.2 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	1912,794	2	956,397	19,10	,000
Grup içi	21580,213	431	50,070		
Toplam	23493,007	433			

Tablo 2.1 ve Tablo 2.2’de yüksek orta ve düşük sosyal beceri düzeyine sahip öğrencilerin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Farklı sosyal beceri düzeylerine sahip bireylerin depresyon düzeyleri puanları ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin depresyon düzeyleri ortalamaları arasından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($f_{0.05;2-431}=19,10$, $p<0.05$) Bu farklılığın hangi sosyal beceri düzeyleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın sosyal beceri düzeyi düşük ($\bar{X}=14,13$) ile sosyal beceri düzeyi yüksek ($\bar{X}=9,03$) ve sosyal beceri düzeyi düşük ile sosyal beceri düzeyi orta ($\bar{X}=9,66$) arasından kaynaklandığı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre sosyal beceri düzeyi yükseldikçe depresyon düzeyi anlamlı düşme göstermektedir.

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Tablo 3.1 Öğrencilerin Sosyal Farkındalık Düzeylerine Göre Depresyon Düzeyi

Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve N Sayıları

Sosyal farkındalık	N	Ortalama	Std. Sapma
Düşük	114	15,15	7,84
Orta	197	10,33	7,08
Yüksek	113	7,51	5,65
Toplam	424	10,87	7,49

Tablo 3.2 Öğrencilerin Sosyal Farkındalık Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	3425,589	2	1712,795	35,40	,000
Grup içi	20367,276	421	48,378		
Total	23792,866	423			

Tablo 3.1 ve Tablo 3.2’de yüksek orta ve düşük sosyal farkındalık düzeyine sahip öğrencilerin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sosyal farkındalık düzeylerinin yüksek olmasının depresyon ortalamalarını düşürdüğü varsayımına tek yönlü varyans analizi yapılarak bakılmıştır. Farklı sosyal farkındalık düzeylerine sahip öğrencilerin depresyon düzeyleri puanları ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda farklı sosyal farkındalık düzeylerine sahip öğrencilerin depresyon düzeyleri ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($f_{0,05;2-421}=35,40$, $p<0,05$) Bu farklılığın hangi sosyal farkındalık düzeyleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın düşük sosyal farkındalık düzeyi ($\bar{X}=15,15$) ile orta sosyal farkındalık düzeyi ($\bar{X}=10,33$); düşük sosyal farkındalık düzeyi ile yüksek sosyal farkındalık düzeyi ($\bar{X}=7,51$) ve orta sosyal farkındalık düzeyi ile yüksek farkındalık düzeyi arasından kaynaklandığı bulunmuştur. Bu bulgulara göre sosyal farkındalık düzeyleri yükseldikçe depresyon düzeyleri anlamlı düşüş göstermektedir.

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Tablo 4.1 Öğrencilerin Sosyal Zeka Düzeylerine Göre Depresyon Düzeyi Ortalamaları, Standart Sapmaları Ve N Sayıları

Sosyal zeka	N	Ortalama	Std. Sapma
Düşük	107	14,33	8,91
Orta	178	9,91	6,16
Yüksek	110	8,91	6,54
Total	395	10,83	7,42

Tablo 4.2 Öğrencilerin Sosyal Zeka Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	1866,416	2	933,208		
Grup içi	19829,887	392	50,586	18,44	,000
Toplam	21696,304	394			

Tablo 4.1 ve Tablo 4.2 de yüksek orta ve düşük sosyal zeka düzeyine sahip öğrencilerin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sosyal zeka düzeylerinin yüksek olmasının depresyon ortalamalarını düşürdüğü varsayımına tek yönlü varyans analizi yapılarak bakılmıştır. Farklı sosyal zeka düzeylerine sahip öğrencilerin depresyon düzeyleri puanları ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin depresyon düzeyleri ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($f_{0.05;2-392}=18,44$, $p<0.05$) Bu farklılığın hangi sosyal zeka düzeyleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın düşük sosyal zeka düzeyi ($\bar{X}=14,33$) ile orta sosyal zeka düzeyi ($\bar{X}=9,91$) ve düşük sosyal zeka düzeyi ile yüksek sosyal zeka düzeyi ($\bar{X}=8,91$) arasından kaynaklandığı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre sosyal zeka düzeyi yükseldikçe depresyon düzeyi anlamlı düşüş göstermektedir.

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Tablo 5 Cinsiyete Göre Kız Ve Erkek Öğrencilerin Sosyal Bilgi Süreci, Sosyal Beceriler, Sosyal Farkındalık Ve Sosyal Zeka Düzeylerinin Karşılaştırılması İçin T Testi Tablosu

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	T	Sd	p	Ortalama Farkı																																		
Sosyal bilgi süreci	Erkek	233	30,12	4,51	,426	518	,670	,16																																		
	Kız	287	29,95	4,11					Sosyal beceriler	Erkek	233	21,35	4,59	-,957	518	,339	-,40	Kız	287	21,75	4,87	Sosyal farkındalık	Erkek	233	25,54	4,09	-,389	518	,697	-,14	Kız	287	25,68	3,81	Sosyal zeka	Erkek	233	77,01	9,72	-,442	518	,659
Sosyal beceriler	Erkek	233	21,35	4,59	-,957	518	,339	-,40																																		
	Kız	287	21,75	4,87					Sosyal farkındalık	Erkek	233	25,54	4,09	-,389	518	,697	-,14	Kız	287	25,68	3,81	Sosyal zeka	Erkek	233	77,01	9,72	-,442	518	,659	-,37	Kız	287	77,38	9,52								
Sosyal farkındalık	Erkek	233	25,54	4,09	-,389	518	,697	-,14																																		
	Kız	287	25,68	3,81					Sosyal zeka	Erkek	233	77,01	9,72	-,442	518	,659	-,37	Kız	287	77,38	9,52																					
Sosyal zeka	Erkek	233	77,01	9,72	-,442	518	,659	-,37																																		
	Kız	287	77,38	9,52																																						

Tablo 5'te Cinsiyete Göre Kız ve Erkek öğrencilerin Sosyal bilgi süreci, sosyal beceriler, sosyal farkındalık ve Sosyal Zeka Düzeylerine ait N sayıları, ortalamaları ve standart sapmaları görülmektedir. Cinsiyete göre sosyal bilgi süreci düzeyi ($t_{0.05:518} = ,426$), sosyal beceri düzeyi ($t_{0.05:518} = -,957$), sosyal farkındalık düzeyi ($t_{0.05:518} = -,389$) ve genel sosyal zeka düzeyi ($t_{0.05:518} = -,442$) puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kadın veya erkek olmak sosyal bilgi süreci, sosyal beceri düzeyi, sosyal farkındalık düzeyi ve genel sosyal zeka düzeylerini değiştirmemektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Elde edilen bulgular sosyal bilgi süreci düzeyi ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki olmadığını gösterirken; sosyal zeka, sosyal beceri, sosyal farkındalık düzeyi ile depresyon arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu doğrultuda öğrencilerin sosyal zeka ve onun alt boyutları olan sosyal beceri ve sosyal farkındalık düzeylerine ait puanları yükseldikçe depresyon düzeyleri düşmüştür. Başka bir deyişle depresyon düzeyleri yüksek olan öğrencilerin sosyal zeka, sosyal beceriler ve sosyal farkındalık düzeyleri düşük çıkmıştır. Sosyal zekanın alt boyutlarından olan sosyal bilgi süreci düzeyi ile depresyon arasında ise anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Yani üniversite öğrencilerinin sosyal zeka, sosyal beceriler ve sosyal farkındalık düzeyleri depresyon düzeylerini etkilemektedir. Sosyal zekanın alt boyutlarından olan sosyal bilgi sürecinin ise depresyon düzeylerinde etkisi yoktur.

Depresyonun nedenleri açısından baktığımız zaman psikososyal nedenlerin depresyonun oluşmasında önemli bir yer tuttuğunu görmekteyiz. Dolayısıyla bireyin kişilerarası

Doğan, T., etin, B. (2008). Üniversite ğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

ilişkilerinin ve bu ilişkileri yürütmeye yönelik becerilerin yetersiz oluşu bireyin depresyona yatkın olmasına ya da depresyona girmesine neden olabilmektedir. İlgili literatür incelendiği zaman kişilerarası ilişkilerle depresyon arasındaki çalışmalarda da bu bulguları destekleyici sonuçlara ulaşılmıştır. Klerman 1988'e göre kişilerarası sorunlarla depresyon arasındaki ilişki çeşitli, gözleme dayalı çalışmalardan elde edilen sonuçlarla belirlenmiştir. Kişinin yakın çevresindeki sosyal bağın yetersizliği ile nörotik sıkıntuların birlikteliği gösterilmiştir. Londra'da yapılan bir çalışmada bir erkekle; genellikle koca, yakın, güvenli ilişkinin varlığının, kadınların yaşam stresiyle karşılaştıklarında depresyon ortaya çıkarmalarına karşı önemli bir koruyucu olduğu saptanmıştır. Kişiler arası sorunlar depresyonun nedeni veya sonucu olabilir. Depresyon bir hastayı kişilerarası ilişkiler sorunlarına yaklaştırabilir ya da kişilerarası sorunlar depresyonu tetikleyebilir (Akt.Alper,1999,sf.99).

Sosyal zekanın cinsiyete göre bir farklılığı olup olmadığına yönelik elde edilen bulgular incelendiği zaman ortalamalar erkek öğrenciler lehine daha yüksek olmakla birlikte bu farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde kızların sosyal zeka ortalamaları erkeklerin sosyal zeka ortalamalarından yüksek olduğu bulunmuştur (Silvera ve diğ, 2001)

Bu araştırmanın kapsamında olmayan ancak konuyla ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara yol gösterecek öneriler şunlar olabilir:

Farklık SED ve kültür düzeyinden gelen niversite ğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri ile ilgili ilişkileri ortaya koymak amacıyla araştırmalar yapılabilir. Ayrıca sosyal zekanın, duygusal zeka, beş faktör kişilik yapısı, benlik saygısı ve sosyal fobi bozukluğu ile ilişkisi de araştırılmalıdır.

Sosyal zeka düzeyini etkileyen etmenlerle ilgili farklı örneklem grupları (ilköğretim, lise öğrencileri ve genel toplum vb.) zerinde araştırmalar yapılabilir. Sosyal zeka eğitim programları geliştirilip bu konuda çeşitli yardım mesleklerinde çalışan psikolog, psikolojik danışman, sosyal yardım uzmanı vb. profesyoneller eğitilebilir.

Doğan, T., Çetin, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Kaynaklar

1. Alper, Y. (1999). *Bütün yönleriyle depresyon*, İstanbul: Gendaş Yayınları.
2. American Psychiatric Association (1994). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. IV. Baskı (DSM-IV), Washington DC, American Psychiatric Association.
3. Buzan, T. (2002), *The Power of Social Intelligence*, PerfectPound Publisher.
4. Daniel, M. H. (1997). Intelligence testing: Status and trends. *American Psychologist*, 52(10), 1038-1045.
5. Ford, M. E., & Tisak, M. S. (1983), "A further search for social intelligence", *Journal of Educational Psychology*, 75(2), 196-206.
6. Frederiksen, N., Carlson, S., & Ward, W. C. (1984). The place of social intelligence in a taxonomy of cognitive abilities. *Intelligence*, 8, 315-337.
7. Hisli, N. (1988). Beck depresyon envanterinin geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikoloji Dergisi*, 6, 22.
8. Hisli, N. (1989). Beck depresyon envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
9. Kaukainen, A., Kaj Björkqvist & Osterman K., (1999), "The Relationship between social intelligence, empathy and three types of aggression", *Aggressive Behaviour*, 25, 81-89.
10. Kozmitzki, C. & John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. *Personality and Individual Differences*, 15, 11-23.
11. Köknel, Ö. (1989). *Depresyon*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
12. Marlowe, H. A. (1986), "Social intelligence: evidence for multidimensionality and construct independence", *Journal of Educational Psychology*, 78(1), 52-58.
13. Silberman, M. (2000), *Peoplesmart: Developing Your Interpersonal Intelligence*. Berrett- Koehler Publishers Inc.
14. Silvera, D., H., Martinussen, M., & Dahl, T. I. (2001), "The Tromsø social intelligence scale, a self-report measure of social intelligence", *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313-31.
15. Somazo, M.P. Social intelligence and likeability, Unpublished Doctorate Thesis. The Florida State University College of Arts and Sciences, 1990.
16. Öztürk, O. (2004). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*, İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
17. Tezcan, E. (2000). Depresyonun ayırıcı tanısı. *Duygudurum Dizisi*, 2, 77-98.
18. Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. *Harpers Magazine*, 140, 227-235.
19. Walker, R. E. & Foley, J. M. (1973). Social intelligence: Its history and measurement. *Psychological Reports*, 33, 451-495